

۲۵۲.۹۳۴
۱۴۰۳/۰۱/۱۹

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اقتدار در آسمان

حماسه پاسداری از آسمان ایران توسط دلیر مردان نیروی هوایی
ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس

محمد رضا بابایی

۱۴۰۳

سرشناسه	: بابایی، محمدرضا، ۱۳۴۳-
عنوان و نام پدیدآور	: اقتدار در آسمان - حماسه پاسداری از آسمان ایران توسط دلیرمردان نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران در ۸ سال دفاع مقدس؛ محمدرضا بابایی؛ ویراستار عبدالله علی‌آبادی.
مشخصات نشر	: تهران: سازمان عقیدتی سیاسی آجا، انتشارات، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری	: ۳۵۲ص، ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۷۶۵۱-۹۷-۳
و صمیمیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتنامه: ص. ۱۳۴۷-۳۵۲
عنوان دیگر	: حماسه پاسداری از آسمان ایران توسط دلیرمردان نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران در ۸ سال دفاع مقدس.
موضوع	: ایران ارتش نیروی هوایی
موضوع	: Iran. Artesh. Niruye Hava-۱
موضوع	: جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷ -- عملیات هوایی ایران
موضوع	: Iran-Iraq War, 1980-1988 -- Aerial operations, Iranian
	: جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷ -- نبردها
	: Iran-Iraq War, 1980-1988 -- Campaigns
	: هواپیمای نظامی - ایران
	: Airplanes, Military -- Iran
شناسه افزوده	: سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران- انتشارات
رده بندی کنگره	: DSR ۱۶۰۶
رده بندی دبیوبی	: ۹۵۵۰۸۲۲۰۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۹۷۸۷۷۷۰
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیبا

اقتدار در آسمان

(حماسه پاسداری از آسمان ایران توسط دلیرمردان نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس)

www.ketab.ir

- نویسنده: محمدرضا بابایی
- ویراستار: عبدالله علی‌آبادی
- صفحه‌آرایی و طراحی جلد: محسن حسین‌خانی
- ناظر چاپ: محمدناصر بیاتی
- نوبت چاپ: اول
- سال چاپ: ۱۴۰۳
- شمارگان: ۵۰۰ نسخه
- قیمت: ۲۲۰/۰۰۰ تومان
- شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۶۵۱-۹۷-۳
- ناشر: انتشارات سازمان عقیدتی سیاسی آجا
- لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپخانه ارتش جمهوری اسلامی ایران

«این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است.»

نشانی: تهران، صندوق پستی ۳۳۷۶-۱۶۷۶۵، سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران

معاونت فرهنگی و تبلیغات (مدیریت انتشارات) | وبگاه: www.aja.ir

تلفن: ۸۸۴۷۵۵۰۳ و ۸۱۹۵۹۳۸۱ | نشانی الکترونیکی: ajapub@yahoo.com

مرکز توزیع محصولات فرهنگی ارتش: ۲۲۹۳۹۱۲۴

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۱	مقدمه ناشر
۱۳	درباره مؤلف
۱۵	اهمیت تاریخ
۱۷	مقدمه
۲۱	فصل اول: پدیده‌ای به نام جنگ
۲۳	تنازع بقا
۲۳	تداوم منازعات در جهان
۲۴	فناوری جنگ و نبرد
۲۶	آروزی هوانوردی و اختراع هوایما
۲۸	قدرت هوایی
۳۰	قدرت هوایی در ایران
۳۳	نیروی هوایی
۳۸	آفند و پدافند هوایی
۴۱	فصل دوم: اقتدار و ایستادگی در برابر تهاجم

- ۴۳..... انفجار نور.....
- ۴۴..... هشت سال دفاع مقدس.....
- ۴۶..... هشت سال دفاع مقدس در کلام مقام معظم رهبری.....
- ۴۷..... نیروی هوایی در انقلاب و هشت سال دفاع مقدس.....
- ۴۸..... چرایی و ریشه‌های تجاوز.....
- ۵۳..... آغاز جنگ تحمیلی.....
- ۵۶..... لایه‌های پنهان جنگ.....
- ۵۶..... الف) انسجام دشمنان ایران.....
- ۷۰..... ب) ایرانیان و نصرت الهی.....
- ۷۲..... پرنده‌هایی که ما داشتیم.....
- ۷۳..... هواپیمای اف - ۴.....
- ۷۳..... هواپیمای اف - ۴ در جنگ تحمیلی.....
- ۷۵..... هواپیمای اف - ۵.....
- ۷۵..... هواپیمای اف - ۵ در جنگ تحمیلی.....
- ۷۶..... هواپیمای اف - ۱۴.....
- ۷۷..... هواپیمای اف - ۱۴ در جنگ تحمیلی.....
- ۸۲..... برخی از مشخصات پرنده‌های خودی در هشت سال دفاع مقدس.....
- ۸۳..... پرنده‌هایی که دشمن داشت.....
- ۸۶..... برخی از مشخصات پرنده‌های دشمن در هشت سال دفاع مقدس.....
- ۸۸..... میگ - ۲۵ ام.....
- ۸۹..... سوپراتاندارد.....
- ۹۰..... میراژ اف - ۱.....

میگ - ۲۳.....	۹۲
سوخو - ۲۲.....	۹۳
تویولوف - ۲۲.....	۹۴
بالگرد سوپر فریلون.....	۹۵
بالگرد میل - ۲۴.....	۹۷
بالگرد میل - ۸.....	۹۹
جنگ جهانی هشت ساله؛ پیروزی یا شکست.....	۱۰۰
مقایسه داشته‌ها.....	۱۰۱
جنگ‌افزارهای پدافند هوایی خودی.....	۱۰۹
برخی از مشخصات جنگ‌افزارهای پدافند هوایی خودی در.....	۱۱۱
جنگ‌افزارهای پدافند هوایی دشمن.....	۱۱۱
برخی از مشخصات جنگ‌افزارهای پدافند هوایی دشمن در هشت سال.....	۱۱۲
مقایسه داشته‌ها.....	۱۱۳
فصل سوم؛ دفاع هوایی هواپایه.....	۱۱۷
دفاع.....	۱۱۹
دفاع هوایی.....	۱۲۰
دفاع هوایی هواپایه.....	۱۲۱
دفاع مقدس و نیروی هوایی.....	۱۲۱
چرخه عمومی یک عملیات نظامی.....	۱۲۸
الف) عملیات شناسایی هوایی.....	۱۳۰
عملیات‌های برجسته شناسایی هوایی در هشت سال دفاع مقدس.....	۱۳۱
ب) عملیات هوایی.....	۱۴۲

- ۱۴۳..... عملیات کسب برتری هوایی
- ۱۴۳..... عملیات مجزا کردن منطقه نبرد
- ۱۴۴..... عملیات پشتیبانی هوایی نزدیک
- ۱۴۴..... عملیات علیه اهداف راهبردی
- ۱۴۸..... معرفی برخی از عملیات‌های نیروی هوایی
- ۱۴۹..... اولین پاسخ
- ۱۵۰..... کمان-۹۹ (۱۴۰ فروندی)
- ۱۵۲..... الولید (حمله به اچ - ۳)
- ۱۵۵..... آزادسازی سوینگر
- ۱۵۶..... مروارید
- ۱۶۰..... ثامن الائمه
- ۱۶۰..... بیت المقدس
- ۱۶۲..... عملیات دوره
- ۱۶۵..... طریق القدس
- ۱۶۵..... خیبر
- ۱۶۶..... فتح المبین
- ۱۶۷..... والفجر هشت
- ۱۶۹..... کربلای پنج
- ۱۷۱..... مرصاد
- ۱۷۲..... بازتاب عملیات نیروی هوایی در رسانه‌ها
- ۱۷۳..... تصاویری حاصل از عملیات انهدام هواپیماها، نیروها و نقاط حیاتی دشمن
- ۱۸۱..... نگاره‌هایی از عملیات هوایی

- برخی از اخبار منتشره در مطبوعات پیرامون عملیات هوایی..... ۱۹۰
- حفاظت و حراست از شریان اقتصادی نفت..... ۱۹۲
- پ) ترابری هوایی تاکتیکی..... ۱۹۶
- ت) سوخت گیری هوایی..... ۲۰۲
- آمد، نگهداری و تعمیر در دفاع مقدس..... ۲۰۶
- پهپاد در دفاع مقدس..... ۲۱۲
- فصل چهارم: دفاع هوایی زمین پایه..... ۲۱۵**
- دفاع هوایی زمین پایه..... ۲۱۷
- پدافند هوایی..... ۲۱۷
- اولین جنگ افزارهای پدافند هوایی در ایران..... ۲۱۹
- رادار و کشف راداری..... ۲۲۰
- کشف بصری..... ۲۲۱
- مناطق پدافند هوایی..... ۲۲۳
- مصادیقی از موفقیت های پدافند زمین به هوا و آنها دام پرنده های دشمن..... ۲۲۸
- فصل پنجم: جنگ افزارهای پدافند زمین به هوا..... ۲۵۷**
- معرفی جنگ افزارهای پدافند زمین به هوا..... ۲۵۹
- جنگ افزارهای توپی..... ۲۶۰
- توپ های ضد هوایی ۱۴/۵ میلی متری..... ۲۶۰
- توپ های ضد هوایی ۲۳ میلی متری..... ۲۶۱
- سامانه اسکای گارد..... ۲۶۵
- جنگ افزارهای موشکی..... ۲۶۷
- سامانه موشکی رایپر..... ۲۶۸

- ۲۶۹..... سامانه موشکی هاوک.....
- ۲۷۲..... موشک‌های زمین‌به‌زمین.....
- ۲۷۹..... بالگردها و عملیات رزمی.....
- ۲۸۱..... بالگردها و جابه‌جایی نیروها و تجهیزات.....
- ۲۹۰..... بالگردها و جابه‌جایی مجروحین.....
- ۲۹۵..... **فصل ششم: یاد ایام**.....
- ۲۹۷..... صحنه‌های به یاد ماندنی پروازی در هشت سال دفاع مقدس.....
- ۳۰۳..... اقدام ابتکاری برای انهدام «میگ - ۲۵».....
- ۳۰۷..... انهدام موشک اگزوست عراقی با روشی ابتکاری.....
- ۳۰۹..... **فصل هفتم: افتخار آفرینان**.....
- ۳۱۱..... نیروی هوایی در سایر صحنه‌ها.....
- ۳۱۴..... افتخار آفرینان حوزه دفاع هوایی.....
- ۳۱۵..... شهدای گران قدر دفاع هوایی.....
- ۳۱۷..... آمار شهدا، جانبازان و آزادگان نیروی هوایی.....
- ۳۱۷..... آمار خلبانان شهید نیروی هوایی به تفکیک نوع پرنده.....
- ۳۱۸..... برخی از خلبانان نیروی هوایی که در قبل، حین و یا پس از جنگ.....
- ۳۲۲..... برخی از ناگفته‌های هشت سال دفاع مقدس هوایی.....
- ۳۳۳..... نخستین هادر دفاع هوایی.....
- ۳۳۷..... سخن پایانی.....
- ۳۴۷..... فهرست منابع.....

مقدمه

در حوزه مباحث اجتماعی، تمامی ملت‌ها برآنند تا از حوادث تلخ و شیرین گذشته درس بگیرند و آن را چراغ راه آینده سازند، اما آنچه مهم است آنکه با گذشت زمان، چنان غبار فراموشی و کهنگی بر بسیاری از خاطره‌ها، رویدادها و حوادث می‌نشیند که بعد از گذشت مدتی نه‌چندان طولانی، آگاهی و اشراف بر آنها نه‌تنها برای نسل‌های بعدی که حتی برای حاضران در صحنه‌ها نیز به سختی امکان‌پذیر خواهد بود. از طرفی برخی از رویدادهایی که در هر برهه از تاریخ به‌وقوع می‌پیوندند، برای ساکنین آن خطه خاص جغرافیایی، از ارزش و اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. گاهی اهمیت یک رخداد به‌حدی است که آوازه آن، مرزها را درنوردیده و جهانی می‌شود. این‌گونه وقایع مهم نیز از خطر رسوب غبارهای زمان و تحریف مصون نبوده و همچون سایر پدیده‌ها، در معرض آفاتی قرار دارند. بزرگترین آفت وقایع تاریخی، عدم ثبت صحیح و بهنگام و همچنین عدم انتقال آن به نسل‌های آتی است؛ زیرا گاهی غبار غلیظ ناشی از فراز و نشیب‌های رخدادها و گذشت روزگار، آنچنان واقعیت‌ها را وارونه جلوه

داده و یا حتی محو می‌سازد که اصل موضوع فراموش می‌شود. به عبارتی، سپری شدن ایام، به خودی خود، ابزار بسیار قدرتمندی در جهت تحریف رخدادهای و رویدادها محسوب می‌شود.

با عنایت به آسیب‌شناسی فوق، ثبت مدون رویدادهای جنگ نابرابری که ایران از ۳۱ شهریورماه ۱۳۵۹ تا ۲۷ تیرماه ۱۳۶۷ با آن مواجه شد و هزینه‌های بسیاری برای کشور به‌همراه داشت و همچنین حفظ تجارب، حوادث و خاطرات آن، اهمیتی دوچندان خواهد یافت. شایان ذکر است که ثبت تجارب و اتفاق‌های جنگ‌های گذشته، در تمام دنیا از اهمیت خاصی برخوردار است.

آنچه بدیهی و مبرهن است آنکه، جنگ تحمیلی رژیم بعث عراق علیه ایران در شرایطی آغاز شد که مردم ایران هنوز در صدد سامان دادن به امور و فراهم کردن مقدمات تشکیل نظام جمهوری اسلامی ایران بودند. در ۳۱ شهریور ۱۳۵۹ که رژیم صدام، تهاجم سراسری خود را به ایران آغاز کرد، هرگز بر این پندار نبود که مردم ایران برای دفاع از مرزهای دین، سرزمین و شرافت خود به پاخیزند و چنان حوادثی را بیافرینند. ملت ایران در هشت سال دفاع مقدس، در نبردی اعتقادی، دوشادوش نیروهای مسلح خود، حرکت کرده و دشمن را از دست‌اندازی به حریم باورها و اعتقادهایشان باز داشتند.

یکی از ابعاد مبارزه با دشمن متجاوز، حمله هوایی به مناطق حساس و حیاتی دشمن و درعین‌حال، جلوگیری از حضور جنگنده‌های متجاوز عراقی بر فراز کشور، بمباران و آسیب رساندن به مناطق حساس و حیاتی و در یک کلمه، پاسداری از گستره آسمان ایران بود. تحقق این مهم،

امری بسیار تخصصی است که از مأموریت‌های اصلی نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران محسوب شده و کارکنان این نیرو موفق شدند به نحو احسن آن را به انجام برسانند و مدال «نیروی الهی» را از معمار کبیر انقلاب اسلامی دریافت دارند.

کتاب «اقتدار در آسمان» تلاشی است در جهت شناساندن گوشه‌هایی از اقدام‌های انجام شده در حوزه دفاع هوایی به نسل‌هایی که در آن برهه تاریخی، هنوز پای به عرصه وجود نگذاشته بودند و از نزدیک، شاهد حماسه‌آفرینی‌های نیاکان خود و خلق آن صحنه‌های بی‌نظیر نبودند.

این مجموعه مشتمل بر شش فصل است. در فصل اول به پدیده‌ای به نام جنگ پرداخته شده. در فصل دوم، اقتدار و ایستادگی در برابر تهاجم مورد بحث قرار گرفته و در فصل سوم و چهارم به ترتیب مباحثی همچون دفاع هوایی هواپایه و دفاع هوایی زمین‌پایه ارائه شده است. در فصل پنجم صحنه‌هایی به یاد ماندنی از حوزه پرواز و پدافند هوایی تحت عنوان «یاد ایام» ارائه شده و فصل ششم، به مدافعان آسمان اختصاص یافته است. امید آنکه مقبول آفتد و مفید واقع شود.

در اینجا لازم می‌دانم مراتب تشکر خود را از کلیه سروران گران‌قدر همچون امیر سرتیپ خلبان دکتر نیک‌بخش حبیبی، کارمند علیرضا عشقی فکور و سایر افراد گران‌قدری که در تهیه این مجموعه، از برخی از اطلاعات، عکس‌ها و اینفوگرافی‌های تهیه شده توسط آنها بهره برده شده و با زحمات خود، سهم عمده‌ای در ثبت افتخارات قدرت هوایی ایران داشته‌اند، اعلام کنم.

محمد رضا بابایی